

BÚSTÁN

بستان

OBSAH

Bústón. Ještě k básni Šejcha Sa'dího	1
Mír Fachrá'í, <i>Spáleniště</i> . Z perštiny přeložila Věra Kubičková. Převzato z Nového Orientu 1950.	2
Blahopřání a poděkování Věře Kubičkové	3
Zpráva o knize: Jamá Nášer Jakmaněš, <i>Charnáma</i> , Košice 1998	5
Beházín, Krátké povídky. Z perštiny přeložila Ivana Štefanová. Převzato z Nového Orientu 26, 1971	6
<i>Pohádka z Tútínáme</i> – Papouškových vyprávění. Z perštiny přeložil Z. Denk.	8
Třicet let od smrti Spectabilis Jana Rypky	10
Knihy a články, jež by mohly zajímat členy česko-iránské společnosti	11
Džaláleddín Balchí Rúmí, <i>Vers</i>	14
Připomenutí dvou středoasijských učenců: Al-Bucháří a Al-Farghání	15
Dary knihovně Česko-iránské společnosti	16
Činnost Česko-iránské společnosti	16

BÚSTÁN

Ročník 1, 1998, číslo 2

Vydává Česko-iránská společnost انجمن چک و ایران

Řídí výbor Společnosti, 118 00 Praha 1, U Lužického semináře 18, tel. 02/536779

Technická úprava: E. Čapková

Bankovní spojení: Česká spořitelna a. s., odbočka: Praha 1, Mostecká 26,

č. účtu 4201455-018/0800.

Novinovou sazbu povolila ČP, s. p. OZ Praha č. j. 6435/98 ze dne 20. 10. 1998.

Ҳисмон*

Když roku 1940 přešli v Tádžikistánu na příkaz z Moskvy z doplněné a upravené latinky (tou však psali jen deset let, předtím psali tisíc let arabským písmem) na kyrilici, vznikla potřeba uchování klasické literatury dalším generacím, které nebudou s to číst ve starém písmu. A tak se hlavní díla vydávala tiskem v novém písmu. Z roku 1965 je také kniha: Sa'díi Šérozí, *Bústón*, Našrijóti „Irfón“, vydaná v Dušanbe. Tam na str. 147 je také *Hikójat*, který jsme uveřejnili v 1. čísle bulletinu Bústán:

Ҳ И К О Я Т

Ман аз Басра⁵⁰²) овардаам бас ачаб —
Ҳадисе, ки ширинтараст аз рутаб⁵⁰³),
Тане чанд дар хирқаи ростон —
Гузаштем бар тарфи хурмостон⁵⁰⁴).
Яке з-он миён меъдаанбор буд,
Зи пурхори хеш пур хор буд².
Миён баст мискину шуд бар дарахт,
В-аз он ҷо ба гардан дарафтод сахт...
Ранси деҳ омад, ки: «Ибро кӣ кушт?»
Бигуфтам: «Мазан бонг бар мо дурушт!
Шикам доман андар кашидаш зи шох,
Бувад тангдил рӯдағони фароҳ!»...
Саросар шикам шуд малах, лочарам⁵⁰⁵),
Ба пояш кашад мӯри кӯчакшикам.
Бирав андаруне ба даст ор пок!
Шикам пур нахоҳад шуд илло ба хок!..

Při porovnání textů zjistíme, že se texty plně nekryjí. Je to v bejtu (dvojverši) č. 1 a 3, v textu v minulém čísle byly přidány bejt 5 a 8, naproti tomu však dnešní text má navíc poslední dvojverší. Příčinou rozdílu je, že písaři, kteří po smrti Sa'dího popisovali jeho dílo, občas mírně pozměňovali, „vylepšovali“ popisovaný text, případně přizpůsobovali jazyku a stylu doby, někdy i vypouštěli či přidávali nové verše a ovšem se také občas dopouštěli omylů. A tak vznikají různé varianty, někdy dosti odlišné. Perský text otištěný v 1. čísle Bústánu byl vyňat z knihy *Bústáne šejche adžale Sa'dí*, kterou vydala Íránská národní komise pro UNESCO, Teherán 1363 (1984 n. l.). Z druhé strany knihy je anglický překlad G. M. Wickense s titulkem: *The Bustan of Sheikh Moslehedin Saadi Shirazi*.

J.B.

Spáleniště

Mír Fachrá 'i

Černé zdi, trámy, dům pobořený zpola,
a náhle jako by tu někdo přiškrčeně vzdych.
Zastavil jsem se: Někdo volá?
s otázkou spěchám do dvířek zahradních.

Naslouchám. Kolem obloha a zem,
schody a střecha, veranda, pokoje –
mrtvo jak v hrobě, všude mrtvo je
a nehybno jak v oku zemřelém.

Před okny stromek, poslední
lístek mu opadal a tělo smrti sražené
do tratoliště písku, cihel, kamene
i v smrti voní vůní války, boje, plamene.

A tady lože, snad dva stolky kdysi.
Ze střípků pokoj v duchu stavím znova,
hlídá mě přitom slepá černá sova
rozbitých hodin, jež tu na zdi visí.

Z kyvadla, prstu zlomeného,
proud žití zvolna odkapává,
hluchý čas jako ruka dravá
zavírá do němoty hrkot jeho.

A tady polštáře, jež spadly pod lože,
po tvářích kouřem učerněné,
a ty dvě mrtvé vysušené,
ty mumie – to bývaly rohože.

Ted' ještě veranda mi zbyla.
Vcházím a znova volám: Kdo tu je?
Tři židle, stolec, šálky od čaje –
rodina asi tady žila.

Hledám. Náhle můj pohled padá dolů:
jediná kočka, vyschlá, těžko povědět!
Ocas – had ovitý kolem nohy stolu,
tvář, pracky, tělo – ubohý černý skřet.

Jen oči jako hvězdy ve studni až u dna.
Každý chlup srsti hrůzou stojí.
Ted', zdá se, zavzlykala. Ty opuštěná, bludná –
skláním se k ní – kam přišli všichni tvoji?

Z perštiny přeložila Věra Kubičková

V. Kubičková v oddíle Novoperská literatura XX. století, jenž byl součástí *Dějiny perské a tádžické literatury*, vydaných r. 1956 (2. podstatně rozšířené vydání r. 1963) Janem Rypkou, o autorovi básně napsala: Gulčín je básnické jméno dr. Míra Fa-chrá'ího, mladého lékaře vystudovaného v Londýně. Snad pod vlivem evropské výchovy popírá v teoriích, jimiž vysvětluje svou básnickou práci, všechnu tradici, ironizuje slavíky a růže jako zpuchřelý inventář starých básníků a za nejlepší inspiraci pro sebe prohlašuje zvonění tramvaje nebo houkačku moderního automobilu...

BLAHOPŘÁNÍ A PODĚKOVÁNÍ VĚŘE KUBÍČKOVÉ

Tisíciletá perská poezie patří k tomu nejlepšímu, není-li to vůbec to nejlepší. Ale rozsáhlá a významná je také zábavná próza. V přímém překladu měl český čtenář ukázky už r. 1843 – v České wčele z *Kášeřího Anváre Sohejlí a Perské povídky* od Jana E. Schneidra. *Džámiho* verše v překladu J. Brandejse jsou z r. 1873. Důkladný vstup do perské literatury znamená až činnost J. Košuta, který s J. Vrchlickým vydal český *Háfezův diván*, a jeho žáka Rudolfa Dvořáka. Ten se zabýval *Fattáhiho Hosno del* (Krása a srdce) a přeložil verše řady perských klasiků. Následují statě a překlady jeho žáků jako J. Borecký, E. Entlicher aj. z díla *Ferdousiho, Sa'diho* aj. Významný pokrok v tomto oboru znamená badatelské a překladatelské dílo Jana Rypky, mimořádně, hlavně pokud jde o tvorbu *Nezámiho, Omara Chajjáma* aj. V seznamování s perskou literaturou v přímých překladech se však zatím bezpochyby nejvíce zasloužila **Věra Kubičková**, která 16. prosince oslaví pěkné výročí.

Věra Kubičková-Stivínová je autorkou vědecké monografie o básníkovi *Ka'aním*, významné jsou její studie o díle *Sádeka Hedájata*, závažná je její stat' o moderní perské literatuře v *Dějínách perské a tádžické literatury* (1956, 2. vydání 1963). Vyšla také anglicky, polsky, německy a persky. Vynikající jsou její průvodní texty k překladům, avšak asi nejzávažnějším darem jsou její české překlady celé řady perských klasických i současných básníků a prozaiků. Je to vážný vklad do české překladové literatury – ta se tím asi zařazuje mezi přední země, pokud jde o počet překládaných perských autorů.

Věra Kubičková českým čtenářům odevzdala vzorné překlady důležitých perských klasiků jako jsou *Sa'dí*: vedle desítek jednotlivých básní publikovala knihu *Růžová zahrada* (1954), v níž se střídají části ze Sa'dího *Golestánu a Bústánu*. Knižně vyšla dále kapitola proslulého *Ferdousiho* díla *Šáhnáme* (Kniha králů), nazvaná *Zál a Rúdábe* (1958). V přepychové bibliofilii ale i v pěkné knížce byl vydán její výběr z Háfezových gazelů s názvem *Z dívánu* roku 1987. Z roku 1979 je třisetstránkový překlad závažného lyrického eposu *Fachreddína Gorgáního Vís va Rámín* pod názvem *O lásce Vísy a Rámína*. Knižně pak z klasiky ještě vyšly: výběr ze starých perských mystiků *Rubá'iját* (1948); společně s Karlem Petrářkem vydali publikaci *Avicenna, Z díla* (1954), kde Kubičková přinesla především překlady *Ibn Sínovy* perské poezie. Další je prozaické dílo samarkandského učenice 12. stol. *Nezámiho Arúzí Naučení korunnímu princí aneb Čtyři rozpravy* (1974). Ve sbornících a časopisech pak má mnoho překladů dalších starých básníků jako *Rúdakí, Moulaví, Attár, Omar Chajjám, Bába Táher* i další, a také několika současných básníků či básnířek jako *Žále, Sáje, Láhúti* aj. Má však rovněž velkou zásluhu o široké uvedení moderní perské prózy. Navazujíc na úsilí svého učitele Rypky překládala a publikovala sbírky i jednotlivé povídky moderních autorů jako *Hedájat, Džamálzáde, Alaví, Čúbak*, román *F. Esfandijárího*. Vedla k tomu i své žáky na filozofické fakultě Karlovy univerzity.

Za to vše, jakož i za desítky instruktivních pojednání o perském a islámském výtvarném umění – o miniaturách, kaligrafii, textilech, knižním umění apod. musí být česká kultura vděčna. A tak jménem členů Česko-iránské společnosti jí (třebas není zatím naší členkou) vyjadřujeme dík, přání pohody i prosbu o další příspěvky obohacující český pohled na iránskou literaturu a umění.

Výbor Česko-iránské společnosti

V neděli 13. prosince v 18.00 hodin

Klub Malaché

Praha 2-Vinohrady, Blanická 28

pořádá

podvečer perské poezie a prózy v překladu

PhDr. Věry Kubičkové-Stivínové, CSc.

doprovázený hudbou. Recitují
Rudolf Kvíz a Marta Hrachovcová.

خرفنامه

Jamá Nášer Jakmaneš
Yama Nasher Yakmanesh)
Charnáma,
Aiam Baraki,
Press, Košice, 1998, 178 str.

نویسنده: انجنیر یما ناشر یکمنش
نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۷۷ . ۱۹۹۸
تایپ: انیتا غفاری
صفحه بندی: فیاض نجیبی
طرح جلد: آصف ستیل بره کی
چاپ: ایام بره کی

Z několika hledisek v naší zeměpisné šířce a délce pozoruhodná knížka. Afghánský autor, inženýr, podle podpisu v úvodu žijící v Hamburku, si vzal za úkol ukázat, jak se jeví osel v povědomí lidí. Především ovšem Afghánců a v jejich, jak píše, *fársí-je darí*, tj. afghánské perské, literatuře. Avšak přináší, jak ještě uvidíme, také pohled širší. Knihu vydal v Košicích pan ing. Asef Stil Baraki, absolvent pražské vysoké školy – v jeho vydavatelství už vyšlo několik knih, zejména také povídky a verše soudobých afghánských autorů.

Autor píše o tom, jak osel (*char, hemár, derázgúš, olágh*) pronikl do perského denního života a kultury. Zjišťuje, že je o něm řeč v Bibli a podrobně ukazuje jeho místo v poezii Afgháncům nejbližších básníků: Amír Chosrou, Mouláná Džaláled-dín Mohammad Balchí Rúmí, a zejména Mírzá Abdolkáder Bidel (v Afghánistánu spíše Bédil). Své údaje velmi často dokládá citací pramenů – z knih a článků afghánských, íránských i evropských autorů. Najdeme také kapitolu *Osel a hudba* a nakonec ještě obsáhlé pojednání o tom, jak se odráží vlastnosti oslů v moudrostech lidové tvorby, v příslovích i pak následně třeba ve *Vis a Rámin* a u mnohých básníků klasické perské poezie. A na to navazují ještě kratší kapitoly o oslích příslovích u Paštunů (v paštském jazyce) a perské překlady přísloví německých, francouzských, anglických – a nastojte, také přísloví českých, jak je výslovně uvedeno, z *Mudrosloví národu slovanského ve příslovích* od F. L. Čelakovského. A ještě poznámka: Afghánci a Tádžikové vyslovují a do latinky také přepisují *-a* koncové *-h*, vyslovené v perštině jako *-e*, např. *Šáhnáma* (v Tádžikistánu píší kyrilicí *Šohnoma* a vyslovují *Šóhnóma*) místo v Íránu běžného *Šáhnáme*.

J. B.

Krátké povídky

Beházín

Širázské víno

Maminka mi poslala ze Širázu dvě láhve vína. Dvě láhve vína z města Háfezova, z tajuplných sklepů Džamových. Ani v nejskrytějším záhybu svého srdce bych si nedovolil něco tak bezbožného. Ale poslala mi je moje maminka. Ta žena, kterou jsem vídával trávit nekonečné hodiny na modlicím koberečku ve zbožném zanícení! Jak velice mě musí milovat, dokázala-li udělat něco takového! Mateřské srdce je nebojácné jako oheň, štědré a přející jako moře.

Mám před sebou ty dvě láhve vína. Vonného, rubínového, trpkého a ohnivého vína. Obě jsem otevřel a z každé vypil po poháru. Vzpomínal jsem při tom na dobu, kdy jsem sál mléko z jejích prsou.

Maminko moje zlatá, statečná a starostlivá! Víím, co tě přimělo k tomu daru. Bála ses, že mě tak zmohla ta dlouhá cesta životem. Že jsem se unavil. Chtěla jsi mne povzbudit chvílí zapomnění. Ale ne, mami, ještě neklesám. Hled', dvě paže, nohy; jsou ještě silné. A víím, že jsou přede mnou ještě boje. Mám ještě dost síly i vůle, než abych potřeboval víno. To od tebe však vypiju ve vzpomínce na tebe. Vděčně líbám tvoji laskavou ruku.

Perský koberec

Duše, znavená dlouhým utrpením, krásná, trpělivá duše mé země... Velkolepý vzorec perského koberce!

Tisíce ladných křivek proplétajících se v složitých obrazech, větévky a listy vzněcující fantazii, květy hýčící živými barvami. Ve spleťtém bohatství tvých vzorů nalézám vždy a znovu svůj Írán. Ty jediný lépe než kterákoli jiná věc vzbuzuješ ve mně vzpomínku na dávnou minulost mé vzdálené vlasti. Seznamuješ mě s dlouhou cestou, kterou ušli mí otcové. Ztělesňuješ v sobě staletí úsilí a snah.

Kěž se pohledem na tebe nikdy nenasytím

V tvých obrazech se mísí lehký smích opilců se slzami a nářky. Okouzlující líbeznot tvých vzorů ukrývá tisíce uzlíků, které s námahou vázaly slabé prstíky. Z husté osnovy tvého vzoru jako by vycházela neslyšná, žalostná melodie, nářek nad nespravedlností našich osudů; ve spodních tónech se chvěje naděje v jasnější budoucnost. Jsi zdrojem inspirace, vycházejí z tebe další nové vzory a barvy, věčně nové a jiné, nikdy se neopakující. Jsi naše úsilí, naše láska. Jsi naši nadějí, naším životem.

Jsi věčnou duší Íránu!

Znavená, krásná, trpělivá duše mé země! Políbil jsem tvůj vzor, omytý slzami a krví. Z vděčnosti. Protože vždy, když tě spatřím, mé oko se zatřpytí, má postava se napřímí a vlije se do mne nová síla. Kráčím po tobě a je mi tě líto. Jak je to ošklivé, že jsi byl určen na místo, po kterém šlape tolik různých nohou!

Z perštiny přeložila Ivana Štefanová

Beházín – ten, kterého zdobí čisté svědomí

Moderní perský spisovatel, vlastním jménem **Mohammad Etemádzáde**, narozený v kupecké rodině v Raštu r. 1914, je pro nás především zajímavý tím, že obohatil perskou literaturu o nový žánr – krátkou lyrickou povídku „miniaturu“, někdy s hlubokým filozofickým podtextem. Na tento útvar existují mezi domácími i evropskými íránisty různé názory; jedním z nich je domněnka, že tento útvar vznikl na základě požadavku volného verše (šé r-e ázád) v 30. letech našeho století, jiný názor je ten, že se Beházín inspiroval mikropovídkami evropské literatury (studoval ve Francii a překládal z francouzské a jiných evropských literatur). Otázka, do jaké míry jsou tyto hypotézy zdůvodněny, zůstává zatím otevřená. Beházínův jazyk je prostý a přitom složitý, filozofický podtext svádí překladatele ke sklouznutí do poloh zcela cizích autorovu myšlení. Ukázky jsou vybrány ze sbírky povídek *Naqš-e parand*, Teherán 1946.

I. Š.

Převzato z *Nového Orientu* 26, 1971, s. 195 a 221.

Pohádka z Tútínáme – Papouškových vyprávění

حکایت طوطی گفت آورده اند که پادشاهی بود بازی داشت که اورا باز دولت میگفتند و اورا بسیار دوست میداشت روزی بعزم شکار از شهر بیرون آمد و همه جا سیر میکرد تا آنکه بیای کوهی رسیدند پادشاه خواش کباب کرد غلامان کباب حاضر کردند پادشاه آب طلب کرد غلامان از پس آب رفتند تشنگی بر پادشاه غلبه کرده خودسوار گردید یکه و تنها روبه بیابان نهاد همه جا می آمد تا بر سر کوهی رسید و سبزه زاری بنظر در آورد که آب روان از آنجا عبور میکرد اما رنگ آب زرد بود از تاب تشنگی جامرا بدر آورد از آب پر نمود که بخورد ناگاه آن باز بال برافشاند و آب را بریخت پادشاه باز جام را پر کرد خواست که بیاشامد آن حیوان زبان بسته باز بال زد و بریخت بارسیم پادشاه جام را پر از آب نموده که آن حیوان پرفهم و شعور بال زد و آبرو بریخت پادشاه از تشنگی بیحال بود در غضب شد و باز را بر زمین زد و باز بمرد پادشاه باخود گفت بروم سرچشمه ببینم که چرا آب زرد شده اندکی بالا رفت دید که از دهانی بالای چشمه افتاده و آب میخورد و هر لحظه که لب را برهم میزند آب زرد میشود پادشاه چون چنان دید بترسید و رفت که مرکب راهی کند که آن ازدها بوی آدمی بردماغش خورد و نفس را قلابه کرد که او را بدام خود برد پادشاه بنیاد کریختن کرد و قدری راه که رفت خسته شد و از اسب پیاده شد و در گوشه بنشست و رو بدرگاه قاضی الحاجات کرد و مناجات میکرد که سوازان رسیدند چون چشمش بر سواران افتاد خوشحال شد اما از کشتن باز پشیمان شد و پشیمانی سودی نداشت

Vypráví se, že byl jeden král. Měl sokola, jemuž se říkalo Sokol-Štěstí. Král jednoho dne vyjel z města za lovem. Projeli různá místa, až se dostali k úpatí jedné hory. Král si přál kebáb, i připravili mu sluhové kebáb. Král chtěl vodu, i sluhové odjeli pro vodu. Avšak žízeň krále zmohla, a tak vsedl sám na koně a vyjel samojediný do pouště. Projel mnohými místy, až dorazil na vrchol jedné hory, kde se mu ukázala zelená louka, již protékala pramenitá voda. Měla však žlutou barvu. Žár žízně byl tak silný, že vyňal pohár a naplnil ho tou vodou, aby se napil. V tom však přeletěl nad ním sokol, svěsil křídlo a vodu mu rozlil. Král znovu naplnil pohár, aby se napil. To němo stvoření znovu udeřilo křídlem a rozlilo vodu. Potřetí naplnil král pohár vodou, ale ten pták plný porozumění a pochopení opět uhodil křídlem a vodu rozlil. Král byl žízni bez sebe. Rozhněván udeřil sokolem o zem a ten zahynul. Král si řekl: „Půjdu, abych viděl pramen a proč je ta voda žlutá.“ Vystoupil nahoru a spatřil, že jakýsi drak se vrhl na pramen, pil vodu a vždy když otevřel tlamu, voda zežloutla. Král se zhrozil a prchal ke svému koni, aby se zachránil. Když drak ucítil pach člově-

ka, nenávistně zavěťřil a pustil se za ním. Král prchal, ale brzy ztrácel síly. Seskočil s koně a ukryl se. Obrátil tvář z prahu Soudce (lidských) potřeb a tiše a vroucně se modlil, když tu dorazili jezdcí. Král byl velmi šťasten, že se zachránil. Ale litoval, že usmrtil sokola; lítost však už nebyla nic platná.

Z perštiny přeložil Z. Denk

Ilustrace z litografie *Tútínáme* vydané patrně v Indii v 19. stol.

Ukázka je ze sbírky povídek *Čehel túti – Čtyřicet papoušků*. Je to jedna z verzí tzv. **Papouškových vyprávění**, z nichž *Tútínáme – Papouščí kniha* je velice rozšířena. Svůj vzor má v staroindické sbírce *Šukasaptatí – Sedmdesát papoušků*. Autoři nejsou známi. Víme jen, že *Tútínáme* literárně zpracovali ve středověku Nachšabí a v 17. stol. pořídil zkrácenou verzi Qáderí. Jde o rámcové vyprávění, kde papoušek (resp. jeho samička) vypráví mladé ženě rozmanité příběhy, aby ji zabránil v zamýšlené nevěře. Papoušek vypráví vždy příhodu, v níž se hrdina dopustil činu, jehož potom bylo pozdě litovat. *Čehel túti* představuje lidovou verzi a je stručná. Ukázka má ještě obdobu v slavné sbírce *Anváre Sohejlí – Světla Kanopu*, kde je literárně přizdobena několika básněmi, takže dosáhla dvojnásobné délky.

Z.D.

Třicet let od smrti Spectabilis Jana Rypky

Ano, jeho žáci ho jinak neoslovovali, tak to zůstalo i po jeho relativně dlouhém setrvání ve funkci děkana filozofické fakulty Karlovy univerzity – byla v tom i doba války, kdy byly české univerzity zavřeny z příkazu německých okupantů. Tehdy děkan byl prostě Spectabilis, a Rypkovi to zůstalo do smrti.

O Rypkových zásluhách o českou, ale i světovou iránistiku a turkologii toho bylo napsáno mnoho, např. v Novém Orientě v letech 1946, 1956, 1966 v Archivu orientálním r. 1956, ve Věstníku ČSAV r. 1969 i v zahraničních vědeckých časopisech v četných nekrolozích. Pro Česko-iránskou společnost je Jan Rypka jakýmsi pomyslným nežijícím čestným předsedou. V tezích tu zopakujeme jeho hlavní zásluhy v oblasti mnohostranného poznávání iránofonní oblasti.

Především byl předním znalcem klasické perské literatury, což se projevilo v množství analytických studií o různých autorech, hlavně o *Nezámím*. Zadruté obohatil českou překladovou literaturu společně s předními básníky o překlady vzácných děl vzácných děl perských básníků. Zatřetí jako první v zahraničí upozornil na zdařile se rozvíjející moderní perskou prózu, zejména na *Sádeka Hedájata* a *Bozorga Alavího*. Za čtvrté sám napsal závažnou část o klasické a pozdější perské a stručně o židovské perské literatuře, a společně se sedmi kolegy a žáky pro ostatní části vydal **Dějiny perské a tádžické literatury**. Ty se staly v překladech do němčiny, angličtiny, polštiny, ruštiny, perštiny a částečně urdštiny, standartní příručkou značné části iránistů ve světě. Zapáté vychoval řadu žáků, kteří pokračovali v jeho práci. Zašesté obstaral dva velmi hodnotné soubory perských, tureckých a arabských rukopisů pro Národní (tehdy Univerzitní) knihovnu v Praze a Univerzitnou knižnici v Bratislavě. Zasedmé to byla osobnost, která reprezentovala českou orientalistiku na kongresech, při přejímání čestných doktorátů ve Varšavě, v Teheránu a v Paříži i při audienci u iránského panovníka. Při tom však zůstal akademik Jan Rypka Hanákem z rodiny kroměřížského voskaře.

Kroměříž uctí památku rodáka s aktivní účastí Česko-iránské společnosti výstavou o jeho životě a díle

Íránský poutník

jež bude otevřena v Muzeu Kroměřížska v Kroměříži na Velkém náměstí ve čtvrtek 17. prosince 1998 v 16 hodin a potrvá do února 1999.

Knihy a články, jež by mohly zajímat členy Česko-iránské společnosti

Hodláme pravidelně informovat čtenáře Bústánu o publikacích, zejména zde dostupných, týkajících se íránských kultur a příbuzných oborů, vydaných v uplynulém období. V tomto prvním přehledu uvádíme také knihy a články uveřejněné v posledních letech.

Reza Mirchi, *První česko-perský slovník*. Nachostín farhange čekí fársí. Pardis, Praha 1996, 560 str. Ohlas: *Nový Orient* 52, 1997, s. 249; *Archív orientální* 52, 1997, s. 404.

L. Kropáček, *Islámský fundamentalismus*, P. 1996, 263 str.

A. E. I. Bodrogligeti, *About an Expression in Sayf-i Saráyí* s Mamluk-Kipchak Translation of Sa'd s Gulistán. *Studies in Near Eastern Languages and Literatures*. Memorial Volume of Karel Petráček, Prague 1996, s. 143-150.

Z. Denk a O. Hlad, *Arabské názvy hvězd*. Praha 1996, 73 str. Ohlas: *Nový Orient* 53, 1998, s. 159; *Archív orientální* 66, 1998, s. 178.

Džaláleddín Balchí Rúmí, *Masnaví*, Protis, Praha 1996, 172 str.

Francois Decret, *Mání a tradice manicheismu*. Přel. Zd. Müller. Bratislava 1994, 152 str. Ohlas: *Nový Orient* 53, 1996, s. 178-179.

J. Bečka, *Iranica bohemica et Slovaca*. Praha 1996, 166+12 str.

Z. Müller, *Metafyzická podstata islámu*. *Nový Orient* 52, 1997, s. 338-340.

Duchovní prameny života. Stvoření světa ve starých mýtech a náboženstvích. Tam Írán (Otakar Klíma, Petr Vavroušek), Praha Vyšehrad, Praha 1997, s. 151-229.

- A. Křikavová, *Evropské zahrady a Východ*. Kamenná kniha, P. 1997, s. 248-256.
- Anja Pistor-Hatam, *The Art of Translation, Rewriting Persian*. Text from the Seljuks to the Ottomans. Essays on Ottoman Civilisation. *Archív orientální* 53, 1998, Suppl. VIII, s. 305-316.
- V. S. Curtisová, *Perské mýty*. Praha 1998, 120 str. Ohlas: *Literární noviny* 9, 1998, č. 44, s. 8.
- A. Křikavová, *Íránské jaro*. Zahradník 40, 1998, č. 5, s. 18-20.
- A. Křikavová, *Poselstva císaře Rudolfa II. ke dvoru perského šáha Abbáse I. Velikého*. Nový Orient 52, 1997, s. 223-225.
- J. Bečka, M. Mendel, *Islám a české země*. Votobia, Olomouc 1998, 233 str.
- Káder Morádí, *Řetězy a háky*. Překlad afghánské povídky. Nový Orient 52, 1997. str. 31-33.
- J. Bečka, *Bozorg Alaví – legenda perské povídky*. Literární noviny 8, 1997, č. 15, s. 4.
- Karómatullóh Mírzó, *Náušnice*. Překlad tádžické povídky. Nový Orient 52, 1997, s. 184-186.
- V. Novák, *Kreditní mince v raně středověké střední Asii*. Nový Orient 53, 1998, s. 54-57.
- Z. Müller, *Metafyzická podstata islámu*. Nový Orient 52, 1997, s. 338-340.
- L. Hřebíček, „*Význam v poetice*“, *mystice a jinde*. Nový Orient 52, 1997, s. 352-354.
- Karómatollóh Mírzó, *Náušnice*. Tádžická povídka. Nový Orient 52, 1997, s. 194-196.
- Náder Morádí, *Řetězy a háky*. Afghánská povídka. Nový Orient 52, s. 31-33.
- J. Bečka, *Středověcí učenci z Íránu a Střední Asie v naší vědě a literatuře*. Nový Orient 52, 1997, s. 99-102, 143-146, 178-181, 219-222, 263-267.
- J. Pečirková, *Parthové a krvavá bitva u Karch*. Nový Orient 53, 1998, s. 166-169.

A. Křikavová, *Mezinárodní setkání íránistů na íránské půdě*. Nový Orient 53, 1998, s. 234-236.

J. Bečka, „*Arabic Science*“ at Prague University in the 14th and 15th Centuries. Archív orientální 66, 1998, s. 47-54.

L. Hřebíček, „*Význam*“ v poetice, mystice a jinde. Nový Orient 52, 1997, s. 352-354.

R. Mirchi, *Učebnice perského písma (Písanka)*. Chodámúze chate fársí. Praha 1998, 98 str.

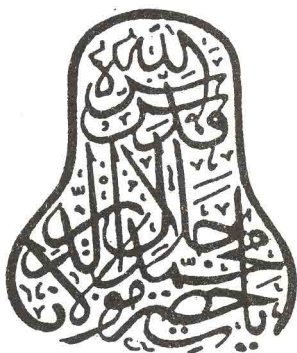
J. Bečka, *Abú Bakr Rází – Razes v české středověké a pozdější vědě*. Dějiny věd a techniky 31, 1998, s. 131-144.

V roce 1998 Orientální Ústav AV ČR vydal 4 čísla 66. ročníku vědeckého cizojazyčného časopisu *Archív orientální* a 10 čísel 53. ročníku populárně odborného českého časopisu *Nový Orient*; v obou časopisech jsou příspěvky s íránskou tematikou.

Víte-li o jiných knihách či člancích z našeho oboru, vyšlých v Česku nebo od Čechů vydané kdekoli v posledních letech, prosíme o zprávu. Zajímaly by naše čtenáře jistě i články o českých věcech v Íránu, Tádžikistánu, Afghánistánu případně i jinde na íránistické téma.

Džaláleddín Balchí Rúmí

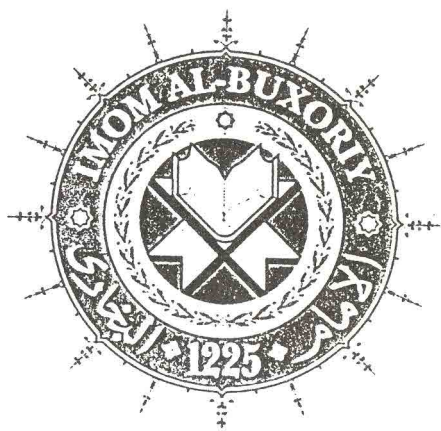
Ó svátosti Mouláná Džaláleddíne.
Bůh posvěť jeho tajemství.

چون قلم اندر نوشتن می‌نیت
چون بقیق آمدت سلم بر خود کا

Čún qalam andar neveštan mišetáft
čún be ešq ámad qalam bar chod šekáft

Jakmile pero pospíchalo při psaní,
došlo-li k (slovu) láska, samo se rozkřípalo

Připomenutí dvou středoasijských učenců: Al-Bucháří a Al-Farghání

Ve dnech 23. a 24. října se v Uzbekistánu, v Samarkandu a Farghóně, konaly oslavy připomínající narození dvou učenců před 1250 lety v islámském světě velmi váženého autora hadísu *Al-džámi as-sahíh* **Al-Buchářího** a před 1200 lety matematika a astronoma **Al-Fargháního** – jeho dílo, přeložené do latiny, mělo značnou autoritu u hvězdářů a hvězdoprávců v Čechách ve 14. a následujících stoletích. Oslav spojených s konferencemi se účastnilo na dvě stě teologů, historiků, matematiků, orientalistů aj. z Uzbekistánu, okolních států a dalších zemí, po jednom také z Česka a ze Slovenska. Účastnil se jich rovněž aktivně prezident republiky I. Karimov. Jejich částí byly konference s referáty a prohlídky historických míst. V Samarkandu, kde je známá Ulughbekova observatoř, v Chartanaku s Buchářího mauzoleem, pak ve Farghóně a archeologickém areálu Kuva, dříve Kubá, kulturním středisku v době Fargháního života.

J.B

Dary knihovně Česko-íránské společnosti

شوش

یا

کهن ترین مرکز شهرنشینی جهان

تقویم و تاریخ در ایران

از رصد زردشت تا رصد خیم

زمان مهر و مانی

Pan dr. **Hosámédđín Chorramí** z Teheránu věnoval Česko-íránské společnosti knihu *Z. Behrúz, Taqvim va táríh dar Írán az rasade Zardošt tá rasade Chajjám* (Kalendář a datum v Íránu od Zoroastrova po Chajjámovo pozorování), Andžomane Íránvidž, Tehrán 1371 (1992), 139 str. Od téhož dárce je Džamšíd Gjúnášvílí, *Motá-leáte gordžt-írání*, Teflis – Tehrán 1376 – Jemshid Giunashvili, Georgian-Iranian Studies, Tbilisi – Tehran 1997, 84+95 str. Sborník článků.

Pan ing. **Homájún Farzád** z Teheránu daroval Společnosti objemnou knihu: dr. Ezzatolláh Negahbán, *Šúš já kohantarín markaze šahrnešínije džahán* (Súzy, nejstarší městské osídlení světa), Sázmáne miráse farhangije Írán, Tehrán 1375 (1996), 404 str. Velký formát, mnoho ilustrací.

Knihy je možné si půjčit v sídle Společnosti Praha 1-Malá Strana, U Lužického semináře 18 po předběžné dohodě na tel.: 53 67 79. Za dary děkujeme – tím patrně byla založena knihovna Společnosti.

Činnost v minulém období

- * Výborová schůze 29. října 1998.
- * V neděli 8. listopadu 1998 promítnutí íránského filmu *Gabbe* v kině Ponrepo.
- * Účast na Večeru perské poezie na počest PhDr. Věry Stivínové-Kubičkové, CSc. 13. prosince 1998 v klubu Malaché na Vinohradech, Blanická 28.
- * Příprava výstavy *Íránský poutník* v Muzeu Kroměřížska v Kroměříži, jež bude zahájena 17. prosince 1998.
- * Vydání 2. čísla Bústánu.

***Výbor přeje členům a jejich rodinám
pohodu o svátcích a v roce 1999***